

BISPEPARKEN

JETTE WESTPHAL
ULKEBØL LOKALHISTORISK ARKIV

Indhold

85 andelsboliger groede frem på jordbærmarker	3
Rækkehusbyen Sønderborg	4
Beliggenhed, beliggenhed, beliggenhed	6
Derfor blev det Bispeparken	8
Alt andet end etagebyggeri	10
Brugerstyrede andelsboligforeninger	12
Fri for vedligeholdelse	14
Som siamesiske femlinge	16
Huse med en menneskelig skala	17
Og så navnet endnu engang	19

Området ved Ulkebøl Kirke og Spang

85 andelsboliger groede frem på jordbærmarker

I oktober 2013 udgav Ulkebøl Lokalhistoriske Arkiv bogen "Frugt og grønt i Ulkebøl Sogn". Den fortæller om de gartnerier og frugtplantager, som i mange år forsynede Sønderborg og omegn med frugt og grøntsager. To af de omtalte gartnerier ligger på Kirkevej, og de har lagt jord til Andelsboligforeningen Det gamle Gartneri etape 1-5.

Inspirationen til nærværende skrift fik jeg, da jeg selv flyttede ind i en af de boliger, der skød op på de tidligere gartneriers jord. Jeg forelagde ideen om at føre en af bogens historier up to date for Ulkebøl Lokalhistorisk Arkiv, og her sagde man god for den.

Helt tilfældigt kom jeg undervejs på sporet af Peter Dragsbos "Hvem opfandt parcelhuskvarteret, Forstaden har en historie", som gav godt stof om boligudviklingen i Sønderborg.

I hele byggefasen blev byggeriet omtalt som Det gamle Gartneri, og det officielle navn for hver af de fem andelsboligforeninger er Andelsboligforeningen Det gamle Gartneri efterfulgt af etape 1-5.

Markedsføringen brugte også Det gamle Gartneri i salgsmaterialet, ligesom avisartikler fra 2003 og 2004 fortæller om stor interesse for at bo i Det gamle Gartneri og om, at gårdhavehusene i Ulkebøl går som varmt brød.

I dag er bebyggelsen kendt som Bispeparken med postadressen 6400 Sønderborg.

Ulkebøl i foråret 2020

Rækkehusbyen Sønderborg

For den, der i 2020 forlader Augustenborg Landevej og bevæger sig ud ad Præstegårdsvej, ligner husene til forveksling et forstads-kvarter til Sønderborg. Her er ejerboliger og lejeboliger, fritliggende parcelhuse, typehuse, rækkehuse og andelsboliger i skøn blanding med etagebyggeri.

Men ikke så mange store villaer. De ligger andre steder i Sønderborg. Alt efter hvilke veje, man derefter vælger i Ulkebøl, ender man i byrum, der afspejler områdets historie.

Ulkebølsten og Kaplenivej er et mix af hundredårige stuehuse og enfamilies gavlhuse fra 1940'erne og 50'erne. På Ulkebøldam og Bjørnemosen vidner husene om, at moderne byggeri trives fint side om side med århundreder gamle bygninger. Der har længe boet mennesker i Ulkebøl.

Sognets hjerte er den gamle kirke fra 1200-tallet, og genboer til den er de noget yngre Forsamlingshuset og Ulkebøl skole. Ulkebølhallen er nabo til skolen.

Indtil 1970 var Ulkebøl en selvstændig kommune, og man fornemmer specielt hos ældre beboere en vis selvbevidsthed. Nærmest som om Sønderborg er forstaden til Ulkebøl. Om ikke andet er sognet bemærkelsesværdigt stort, hvilket også afspejles i kirkens størrelse. Boligbyggeriet i Ulkebøl siger også en hel masse om udviklingen i Sønderborg.

Efter genforeningen var der voldsom bolignød i byen, og kommunen gik i gang med at bygge i Lyshøjkvarteret omkring det tidligere kejserlige marinebordel.

I kvarteret Nystaden, der i 1906 var blevet udlagt som arbejderkvarter, besluttede byrådet i 1924 at opføre sunde og billige boliger.

I løbet af 1920'erne blev rækkehuset stadig mere accepteret, og Sønderborg blev en af landets mest udprægede rækkehusbyer. Det ses for eksempel i B42's bebyggelse fra omkring 1948 overfor Christianskirken.

Men også i Sønderborg Andelsboligforening, der i 1938 byggede sine første rækkehuse for børnerige og mindrebedemidlede i byens absolut bedste villakvarter. Det gav mange protester, men skete helt bevidst. Både byråd og regering var på det tidspunkt socialdemokratisk, som Peter Dragsbo skriver.

Langt op i nutid var en parcel et stykke jord på landet, der blev skabt ved udstykning af mark, skov, mose eller eng. Parcellister var smålandbrugere, der havde jord til forskel fra de jordløse husmænd.

Omkring 1910 begyndte der at opstå parcellforeninger og udparcellerede kvarterer i udkanten af byerne. Peter Dragsbo kalder det arbejderklassens projekt. Der blev organiseret fællesskaber, og det handlede om vejen til egen have og eget hus.

Ved hjælp af statslånslovene fra 1938 og 1946 fik først mindre-bemidlede, siden alle mulighed for at få sit eget enfamiliehus. I Sønderborg findes der statslånhuse på blandt andet Violvej.

Således blev det danske parcelhus født.

I perioden 1920-60 byggedes der på landsplan cirka 320.000 enfamiliehus, fra 1960 til 1980 byggedes 450.000 nye parcelhuse, og det var tæt på 50 procent af alle nybyggede boliger. I 2008 opgjorde Peter Dragsbo i sin bog antallet af enfamiliehus til at udgøre 60 pct af den danske boligmasse, og han definerede over 40 procent af boligmassen som parcelhuse.

I Sønderborg skete der i årene efter anden verdenskrig en kraftig industriel ekspansion, og den afspejlede sig i omfattende fabriks- og boligbyggeri. Omkring årtusindskiftet havde Sønderborg landets tredjestørste tæthed i almennyttige etageboliger. Det gav en efterspørgsel på boliger af karakteren tæt lav. Det betød, at hovedparten af boligbyggeriet i de år blev enfamiliehus, og parcelhusbyggeriet foldede sig ud i mange forskellige stilarter og egnspræg.

I Ulkebøl præciserede lokalplanen af 2003, at Det gamle Gartneri-etaperne skulle have samme karakter som de omkringliggende rækkehuse og enkelthuse på Præstegårdsvej og i Præstegårdsparken.

Sådan blev Bispeparken til.

*Præstegårdsvej med
Bispeparken og B42's
huse*

Beliggenhed, beliggenhed, beliggenhed

Overfladisk betragtet ser alle husene i Bispeparken ens ud. Men kigger man nærmere efter, viser de 85 huse sig at være meget forskellige. De ældste huse har for eksempel rødt tegltag, mens de senere har sort.

W. Carstensens Tegnestue ApS, Tønder, arbejdede med tre forskellige størrelser på henholdsvis 95, 112 og 120 kvm, og de første beboere havde mulighed for at påvirke indretningen, og dermed kunne de bestemme, hvor for eksempel vinduer og indvendige vægge skulle placeres.

I mange af husene bor stadig de oprindelige ejere, men der er også sket udskiftninger, og enkelte huse er handlet op til tre gange.

Da Sønderborg Byråd 19. november 2003 vedtog at fremlægge forslag til lokalplan for et boligområde i Ulkebøl, hed det, at bebyggelsen, der forventedes udført i etaper, hovedsageligt var tiltænkt seniorer. Beboersammensætningen er i skrivende stund stærkt varieret, med både unge og ældre, enlige og ægtepar. Det er dog ikke barnevogne, der præger stier og veje i bebyggelsen; det er snarere hunde, der luftes op til flere gange om dagen.

For mange af beboerne har andelsboligen i Ulkebøl vist sig at være afløseren for det større parcelhus med stor have. For enkelte har det såmænd blot været en flytning fra en adresse længere inde på Præstegårdsvej, mens det for andre har været en omstilling fra en anden landsdel til Sønderjylland.

Bispeparkens attraktion er i høj grad kombinationen af beliggenhed og bolig. Nærheden til Augustenborg Fjord betyder, at nogle af husene har havudsigt, og alle husene har "Ulkebøl Krigshavn" inden for gåafstand. Til den anden side kan man glæde sig over nærheden til Ulkebøl med skole, kirke, hal, forsamlingshus og Degnegård.

Læg dertil at der ingen gennemgående trafik er på Præstegårdsvej, idet den er en lukket vej med bus-endestation.

"Om det er beliggenheden tæt på Ulkebøl eller selve byggeriet, hvor alle huse har en gårdhave på 50 kvm, er ikke til at sige, men en kendsgerning er, at gårdhavehusene i Det gamle Gartneri i Ulkebøl går som varmt brød", skrev JydskeVestkysten, da salget af etape 3 startede i januar 2005. Dengang sagde ejendomsmægler Merete Lund Brock, home, til avisen, at der nok var tale om en kombination

"Ulkebøl Krigshavn"

af en fin beliggenhed og et virkelig pænt byggeri, som ikke er dyrt at bo i.

I januar 2020 kunne Danbolig Sønderborg reklamere med, at man i løbet af 14 dage havde solgt en velindrettet andelsbolig i Bispeparken på 95 kvm.

Sædvanligvis sælges husene via hver etapes venteliste.

Der var så stor forhåndsinteresse for at få en privat andelsbolig, at de første 20 fritliggende huse med ydermur af tegl i gule farver og tegltagsten i rødlig farve blev solgt på bare seks uger. Etape 1 fra 2003 ligger på jord, der har tilhørt Hans Theodor Steffensen, Kirkevej 32.

Derfor blev det Bispeparken

Da første spadestik til etape 2 blev taget, var dens 21 boliger solgt. Egentlig skulle kun 70 procent have været solgt for at byggeriet kunne sættes i gang

I september 2004 kunne Boligavisen fortælle, at etape 3 og 4 lå et stykke ude i fremtiden, men allerede i december samme år var etape 3 kommet på bordet. Salget blev indledt i januar 2005, og home rådede køberne til at være hurtigt ude, idet det ville blive en lille afdeling med kun 13 huse. Der skulle i tredje omgang ikke bygges flere, fordi man ville genere de mennesker, der var flyttet ind, så lidt som muligt.

Etape 3 endte dog på 18 huse, og de var indflytningsklare i sommeren 2005.

Fra starten var der planlagt fem etaper, og de to sidste skulle tilsammen være på godt 30 boliger. Det blev til 26 huse, fordelt med 16 til etape 4 og 10 til etape 5.

I foråret 2004 blev kvarterets officielle navn introduceret. Det blev Bispeparken.

Angiveligt var det Sønderborgs daværende Venstre-borgmester A.P. Hansen, som valgte navnet.

I JyskeVestkysten fra 6. april lød det således: "Nu har vi godt nok ingen bisp i området, og derfor så menighedsrådet gerne, at vi holdt os ved jorden og kaldte det Provsteparken, men jeg synes, vi skal give den hele armen fra starten af, og derfor hedder det Bispeparken, sagde borgmester A.P. Hansen."

Området var interessant for arkæologerne fra Haderslev Museum på grund af nærheden til Ulkebøl Kirke. De formodede, at middelalderlandsbyen havde ligget der omkring.

Men de første prøvegravninger afslørede ikke egentlige fund, dog blev der i udkanten af området fundet spor, som tydede på, at der kan have ligget en boplads.

Da lokalplanen blev sendt i offentlig høring og folk så, at det nye boligområde ville komme til at ligge på jord tilhørende gartnerierne på Kirkevej, troede de, at Hans Henrik Jacobsen havde lukket sit gartneri.

"Men det er altså ikke tilfældet", sagde en talsmand for projektet til JyskeVestkysten. "Det vil måske vare et par år, før gartneren lukker".

Ulkebølsten

Kirkevej

*Stien gennem området
munder ud mellem de to
gartnerier på Kirkevej*

Alt andet end etagebyggeri

I 2020 bor Hans Henrik og Rita Jacobsen stadig Kirkevej 34 i Ulkebøl. Han dyrker fortsat sin jord, men det er i andre størrelsesforhold end før. Arealet, der bruges til kartofler, svarer til fire byggegrunde, når man regner maskinhuset med.

Om det ender med at blive bebygget, er et spørgsmål om at afgive noget af husets have til en vej ind i området. Det har parret ikke umiddelbart planer om.

Der var flere forhold, som i sin tid fik dem til at afhænde jorden. Dels var naboen i nr. 32 i gang med at sælge til det, der blev etape 1 i den nye bebyggelse, dels var arealet blevet til byzone og dermed dyrt i skat. Endelig havde de nået en alder, hvor det var oplagt at tænke på at gå på pension.

Men havde de nogen mening om, hvad der skulle bygges på de marker, hvor der før havde groet grøntsager og blomster?

– Det skulle ikke være byggeri i to etager.

Vi kunne nok have fået en højere pris, hvis vi havde solgt til det formål, og selv om man kan sige, at vi kunne være ligeglade, var vi det ikke, siger parret i en samtale med forfatteren til dette skrift.

– De huse, vi fik præsenteret af Dansk Bygge Rådgivning ApS på Thurø, tiltalte os mere, siger parret samstemmende.

Ved hjælp af et kort fra Sønderborg kommunes tekniske forvaltning forklarer Hans Henrik Jacobsen, hvor byggeriet kom til at foregå. Efter et mageskifte var han blevet ejer af det store sammenhængende jordtilliggende, som var nødvendigt for at han kunne veksle mellem afgrøderne.

Indtil Boligforeningen B42 i 2001 byggede husene i Præstegårdsparken, forpagtede og dyrkede Hans Henrik Jacobsen også dette areal, der var ejet af Sønderborg kommune.

I lokalplanforslaget hed det: Lokalplanområdet ligger i Ulkebøl. Det er på cirka 5 ha og dyrkes i dag i forbindelse med gartneriet på Kirkevej. Terrænet er svagt kuperet, den nordlige del falder mod nord og den sydøstlige del mod øst.

*Hans Henrik Jacobsen
på sin jord*

Lokalplanen 2003, endeligt vedtaget 17. marts 2004, blev udarbejdet efter ønske fra en bygherre, Andelsboligforeningen Gårdhaven, Nalmadebro, Gråsten.

Dansk Byggerådgivning fik i juli 2003 option på jorden, og planen var at opføre cirka 90 fritliggende private, ustøttede andelsboliger.

Beliggenhedsplanen blev udarbejdet af W. Carstensens Tegnestue ApS i Tønder. Samme tegnestue havde tidligere bygget tilsvarende boliger andre steder i landet, og de blev udgangspunkt for husene på Det gamle Gartneris jord.

– Hvordan har I det med, at jeres jord blev til et parcelhuskvarter?

– Vi har det meget godt med vore naboer. Der er bestemt ingen gnidninger. Tværtimod bliver vi inviteret til for eksempel nytårskur i etape 5, som er den afdeling, der ligger tættest på os. Mange handelede jo hos os i forvejen, inden de flyttede hertil. De kom fra store huse i Ulkebøl, siger Hans Henrik Jacobsen.

– Hvilken betydning har det haft for Ulkebøls udvikling, at der er skudt et parcelhuskvarter op på din jord?

– Det har jo nærmest været en afvikling. Vi har afviklet vores gartneri, og vi har været heldige, at vi kunne sælge til byggegrunde. Men de forretninger, der var her, er væk. Vi havde en købmand, en maler i Ulkebølsten, skomager, cykelsmed, skrædder, en stor blikkenslager og et kæmpe snedkeri. Heldigvis har vi stadig skolen, forsamlingshuset, Degnegården og kirken, men folk handler andre steder, siger parret.

Kirkevej 34 og 32

Brugerstyrede andelsboligforeninger

For etape 2 lød det samlede anlægsbudget på 29.613.786 kr. Det forventede kreditforeningslån skulle udgøre 22.210.000 kr., og det udløste en ansøgning til Sønderborg Kommune om en kommune-garanti på 2.210.000 kr.

Andelsboligforeningen skulle etableres som en brugerstyret andelsboligforening og således som bygherre selv indgå aftaler med håndværkere omkring opførelse af boligerne.

Tirsdag 28. september 2004 blev der indkaldt til stiftende generalforsamling i Andelsboligforeningen Det gamle Gartneri etape 2. Ved den lejlighed valgte de tilstedeværende stiftere en bestyrelse på fem medlemmer med en suppleant.

Første formand blev Ib Johannsen. I 2019 fungerede han midlertidigt som formand, men i 2020 flyttede han væk fra Bispeparken.

I skrivende stund er to af bestyrelsesmedlemmerne fra dengang stadig aktive i bestyrelsen, nemlig Birthe Sønnichsen, som er kasserer, og Bjarne Johannsen.

Derimod er Susanne Mikkelsen ikke længere med i bestyrelsen.

– Jeg var interesseret i at komme ind og påvirke økonomien, selv om det nok var Kaj-Ove, min mand, der havde mere forstand på pengesagerne, siger hun i en samtale med artiklens forfatter.

– Han arbejdede bare på alle mulige tidspunkter, så det var mere oplagt, det blev mig. Men han guidede mig omkring lånene, for dér følte jeg mig virkelig på Herrens mark.

– Jeg havde aldrig prøvet at sidde i sådan en bestyrelse, og jeg kunne godt have ønsket mig en person, for eksempel en revisor, som man kunne have støttet sig til. En gang imellem kunne jeg godt føle mig som en Rasmus Modsat.

Kaj-Ove og Susanne Mikkelsen

I 2020 er Kaj-Ove Mikkelsen næstformand i etape 2's bestyrelse. I årene 2009-2014 var han formand.

Parret har i 24 år boet i Ulkebøl, og de har ikke fortrudt, at de valgte andelsboligformen. Men de skulle lige vænne sig til tankegangen, for de var vant til at gøre, som de ville..

– Det er jo lidt spøjst, at vi ligger på én stor græsplæne, at der ikke er skel imellem husene, siger Susanne Mikkelsen.

– Vi boede på Agtoftsvej i et rækkehus, og jeg cyklede meget rundt i området, da de var i gang med etape 1, fortæller Kaj-Ove Mikkelsen. Vi blev lidt lune på et hus, men det viste sig at være solgt. Da turen kom til etape 2, cyklede jeg en søndag ned til home og fik en snak med dem. Hvis jeg skulle have en grund, sagde de, skulle jeg slå til nu. Da jeg kom hjem og fortalte Susanne, at jeg havde smidt 10.000 kr. ud til en grund, nægtede hun at tro på det.

Parret besluttede sig ret hurtigt for størrelsen af bolig.

– Vi boede på 95 km, så nu skulle vi have et hus på 120 kvm, og vi valgte modellen med to indgange. Det har vi været glade for, især når vi har haft børn i barnevogn på besøg.

– Arkitekturen betød meget for vores valg. Vi syntes, det var nogle flotte huse, men vi var ikke klar over, at køkkenet om sommeren ville blive som et drivhus på grund af det store glasparti, og om vinteren trak det. Aluminiumsrammerne rundt om glasset var altid kolde, og jeg synes, vi brugte oceaner af penge, men vi kunne ikke få det tæt.

Det store glasparti er siden fjernet i etape 2's huse.

Parret er stadig glad for deres valg af bolig og grund: – Vi er flyttet nogle gange og har egentlig altid følt os godt tilpas, uanset hvor vi boede, men her bliver vi boende. For selv om Fakta er den eneste butik i nærheden, er andre indkøbsmuligheder kommet tættere på i de sidste ti år, og endelig skal vi ikke glemme, at vi har bybussen herud.

Fri for vedligeholdelse

Huset på hjørnet af Præstegårdsvej og Vibevænget var i mange år hjem for malermester Arne Hansen og Cathrine Hansen. De havde selv ladet huset opføre på hjørnegrunden.

– Men jeg havde i grunden aldrig været haveinteresseret, og efterhånden som årene gik, ville vi godt være fri for at skulle holde fortov og hæk, siger Arne Hansen.

Parret begyndte at tale om at flytte, men var ikke interesseret i rækkehuse, fordi det betød, at man var tæt på naboen. I stedet valgte de Bispeparken, fordi det var fritliggende huse med en stor lukket gårdhave.

– Vi læste om etape 1 og syntes, det kunne være fint, så vi rettede henvendelse til mægleren og sagde, at vi gerne vil have et hus på 120 kvm. Det kunne vi ikke få, men det lykkedes i etape 2, som hurtigt var fuldttegnet.

Arne Hansen

– Der var nogle ting, vi ville have anderledes, for eksempel skulle vi have haft en forstue på bagsiden, men vi ville hellere have et ekstra toilet. På et tidspunkt har vi også fået ændret det store glasparti i køkkenet. Det skete nu i hele etapen. Vi var lykkelige over at få det lavet, for det viste sig, at der var pilråddent inden under.

I gårdhaven har parret fået lavet en overdækning på tre gange fem meter. – Derude er man helt ugenert. Vi har et dejligt hus i et stille område. Vi er så lykkelige for at bo her, siger Arne Hansen.

Forældrenes begejstring over boligen smittede af på deres ene søn, som også købte hus i etape 2. Han er dog siden flyttet derfra.

Spørger man Svend Jacobsen, formand for den mindste og femte etape, var det tanken om at slippe for vedligeholdelse af hus og for pasning af have, der afgjorde valget af bolig i Ulkebøl.

– Vi var midt i 50'erne og boede i digterkvarteret ved Sønderskoven, da vi begyndte at snakke om at få noget at bo i, hvor man ikke selv skal vedligeholde så mange ting. Der var ikke meget til salg på det tidspunkt, for det var lige der, hvor finanskrisen var ved at starte op. Men vi var ude at kigge, da man satte etape 2 til salg, og blev enige om, at hvis vi skulle flytte derud, kunne vi godt tænke os

en af grundene op mod gartneriet, hvor vi har hentet jordbær og kartofler, og det er så der, vi bor.

Parret brugte rigtig meget tid på at få huset på 120 kvm indrettet, som de ønskede det, og der blev lavet meget om på tegningerne.

– Vi ville bl.a. have stuen gjort smallere for at få større værelser, og så fik vi at vide, at det ikke kunne lade sig gøre. Dertil sagde vi, at det kunne det selvfølgelig. På samme måde ude i gårdhaven, hvor vi havde en ide om en pavillon i det ene hjørne, så skuret skulle have en vis størrelse og døren sidde et bestemt sted – der kom alle mulige undskyldninger, men det endte med at kunne lade sig gøre, og i dag skal vi tænke os godt om for at finde noget, der skal laves om.

Og som dette skrifts forfatter kan jeg tilføje, at jeg var et kvarter om at beslutte mig for at købe huset på de 95 kvm. Jeg kom fra et parcelhus på 214 kvm med built up-tag og kælder i Skødstrup uden for Aarhus. Haven var på små 1000 kvm. Et dejligt hus så længe familien bestod af to voksne og tre børn, men da jeg blev alene ved min mands død i august 2018, ville jeg noget andet.

Som ung journalistelev på Hejmdal i Aabenraa havde jeg tabt mit hjerte til Sønderjylland, og nu var der mulighed for at vende tilbage. Valget faldt på Sønderborg, som jeg kendte meget lidt til, så det ville være en udfordring. Ulkebøl havde jeg aldrig sat mine ben i.

Fra Herman Bangs "Tine" kendte jeg dog til præstegården og kirken, for under krigshandlerne i 1864 er det her, Tine søger efter skovrideren.

Jeg faldt for den lette adgang, de brede døre, der vil gøre det muligt at færdes rundt i kørestol, hvis det skulle blive aktuelt, det store badeværelse, loftshøjden, stuens størrelse og så det, at der hele vejen rundt om huset er en stribe græs, som ender i en gårdhave. Naboerne er tættere på, end de var i Skødstrup. Det har dog også sin charme, og jeg har ikke et øjeblik fortrudt mit huskøb i marts 2019.

Jette Westphal

Som siamesiske femlinge

Det er ikke til at se, hvor den ene etape hører op, og den anden begynder. Bispeparkens huse ligger på begge sider af Præstegårdsvej med hovedparten af etape 2's huse på "vandsiden".

Hver etape er en selvstændig andelsboligforening med egen bestyrelse og egen økonomi, men der findes fællesopgaver som gadebelysning, snerydning, pasning af fællesareal og rensning af kloakbrønde. Dem tager en grundejerforening vare på og fordeler udgifterne efter hver etapes antal boliger.

Formand for Grundejerforeningen Bispeparken siden oprettelsen er Svend Jacobsen, etape 5.

– Advokaten på byggeriet sagde til mig, at der skulle dannes en grundejerforening, og kunne jeg ikke lige tage initiativ til at få kaldt de andre etapers formænd sammen og få den etableret. Det fik vi gjort.

Flere etaper har skiftet formand i løbet af årene, men ikke 5'eren. – Vi startede med en fem mands bestyrelse i byggeperioden, og det betød, at halvdelen af husene var med i bestyrelsen. Men så meget arbejde var der altså heller ikke, så vi skar det ned til tre, og de

to af os har været med fra start. Det tredje bestyrelsesmedlem har boet her, lige siden vi flyttede ind.

Svend Jacobsen

Men selv om de fem etaper hænger sammen som siamesiske femlinger og derfor helst skal holde samme takt, er der områder hvor fællesskabstanken har svært ved at slå igennem.

– Man bor i 85 boliger ligesom i parcelhuse, og mange andelshavere er slet ikke interesseret i at være med i det fællesskab, som andelsboligtanken lægger op til, siger Svend Jacobsen. Han fremhæver det store grønne område ved rundkørslen som et emne, der ofte har været til drøftelse i Grundejerforeningen.

– Der er nogle, som synes, det ligger for langt væk fra deres boliger, så de bruger det ikke og vil ikke betale for pasningen, mens andre synes, at man skal prøve at gøre det hyggeligt. Når det så kommer til økonomien i forslagene, falder etaperne fra.

*5'eren har en meget iøjne-
faldende måde at markere
det gode naboskab på. Når
en mærkedag skal fejres,
sætter hvert hus flag ud*

– I 5'eren har vi altid dyrket fællesskabet, og en af glæderne ved at bo her er at opleve det gode naboskab, så vi skal ikke flytte, fastslår Svend Jacobsen.

Huse med en menneskelig skala

Det havde været oplagt at stille en række spørgsmål til Bispeparkens arkitekt, men han ønskede ikke at tale med mig.

I stedet har jeg bedt Kristian Holm Jacobsen, der er arkitekt med stadsarkitektfunktion i Sønderborg Kommune, om at tage et kig på Bispeparken. Hvordan ser man i 2020 på byggeriet i Ulkebøl?

Var arealet stort nok til det antal huse, der blev bygget? Kom de til at ligge for tæt? Set med nutidens øjne: var materialevalg og stenbelagte gårdhaver klimarigtigt? Og hvad med navnet?

Om tætheden siger Kristian Holm Jacobsen, at den afspejler den efterspørgsel, der på det tidspunkt var for tæt lav bebyggelse i Sønderborg. Kommunen havde dengang landets tredjestørste tæthed i almenyttige etageboliger. Der var behov for alternative boformer, og den efterspørgsel kunne gårdhavehusene imødekomme. Da den første etape, der ligger i det sydøstlige hjørne, var efterspurgt, var der basis for at gennemføre hele planen.

– Når jeg kigger på bebyggelsen i dag, tænker jeg, at gårdhavehusene er fine, de har en menneskelig skala og dækker nok manges behov for en bolig med et fint beskyttet gårdareal.

Bebyggelsesplanen er udført med smalle og snoede veje, og det giver en ekstra oplevelse og variation i bebyggelsen. Jeg har ingen personlige erfaringer med området, men som iagttager og arkitekt kan jeg måske savne en lidt tydeligere opdeling mellem afdelingerne – at der var lidt flere grønne arealer ind imellem bebyggelsen. Det er klart, at lidt færre huse ville give mulighed for lidt flere grønne friarealer.

De stenbelagte gårdhaver? Vi kan hurtigt blive enige om, at der findes andre, mere klimavenlige materialer til belægning. Det gælder både fremstilling, dagligt brug, vedligeholdelse og mulighed for nedsivning. Men i forhold til andre nye bebyggelser er gårdhaverne i Bispeparken begrænsede i omfang, og der er gennemgående et ret stort græsareal omkring husene, der bidrager til den grønne karakter, og tillader nedsivning af regnvand. Så når de nu engang er stenbelagt, vil det næppe være mere klimavenligt at skifte dem ud med andet materiale. Men i nye bebyggelser sætter kommunen krav til befæstelsesgraden (befæstelsesgrad: det er en generel målsætning at begrænse afledning af tag- og overfladevand til det offentlige afløbssystem), da det i nogle områder er vanskeligt at lede regnvandet bort.

Og så navnet endnu engang

Da jeg havde købt andelsbolig i Bispeparken, googlede jeg navnet, og blev henvist til et ghetto-område i København. Ikke lige det jeg forventede. I Aarhus giver navnet Bispehaven heller ikke de bedste associationer. Men det er tilsyneladende Sønderborgs tidligere borgmester A.P. Hansen, som i sin tid foreslog og fik vedtaget, at nybyggeriet skulle hedde Bispeparken. Andet forslag på bordet var Provsteparken, mens ingen foreslog det mere beskedne Degneparken.

Logikken i at lægge en Bispepark i en by, der aldrig har huset en biskop, er svær at få øje på.

At et navn kan give en bebyggelse et dårligt ry, er der set eksempler på. – Men, siger Kristian Holm Jacobsen, Bispeparken i Sønderborg er absolut ikke nogen ghetto. Bebyggelsen har tværtimod et godt ry. Jeg har aldrig hørt, at navnet skulle være upassende – og som lokal sønderborger har man næppe kendskab til de nævnte bebyggelser i Aarhus og København. Så selv om vi i enkelte tilfælde har skiftet navnet ud på de store etagebyggerier som Kærhaven, der blev til Søgræsvej, for at komme væk fra ghetto-ryet, mener jeg ikke, at byggeriet får et dårligt ry ved at hedde Bispeparken.

Med det udsagn in mente er der ikke andet for end at oprette en Bispeparken6400-profil på nettet for at understrege, at der er forskel på Bispehaver.

Det er sket.

